

Biłgorajska L., (2009). Praktyczne wskazówki do nauczania języków obcych w gimnazjum specjalnym. W: Szkoła Specjalna, 5, (376-379)

Praktyczne wskazówki do nauczania języków obcych w gimnazjum specjalnym

Rozporządzenie z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół oraz projekt MEN z dnia 5 lutego 2009 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych miały znaczący wpływ na metody nauczania języka obcego również w szkołach specjalnych. Stanowią duże wyzwanie dla nauczycieli języka w szkołach specjalnych, bo -oprócz znajomości specyfiki nauczania oraz dydaktyki –muszą wykazać się umiejętnością nauki dwóch języków, a niekiedy nawet trzech, wliczając język polski.

Województwo lubuskie jest jedynym województwem w Polsce, gdzie nauczanie języka niemieckiego jako pierwszego języka obcego w szkołach specjalnych jest najczęstsze. Wielu uczniów rozpoczynających naukę w gimnazjum specjalnym uczyło się już języka angielskiego. Biorąc pod uwagę specyfikę nauczania młodzieży w szkole specjalnej, należy przede wszystkim wziąć pod uwagę czynnik motywacyjny. Dla moich uczniów bodźcem do nauki jest wyjazd za granicę w celu podjęcia pracy, co ze względu na bliskość granicy wydaje się oczywiste. W związku z tym największy nacisk kładę na poznanie słówek potrzebnych w przyszłej pracy zawodowej. Często nasi absolwenci kończą edukację na poziomie gimnazjalnym, więc odpowiedzialność za ich prawidłowe funkcjonowanie w życiu zawodowym spoczywa -moim zdaniem- już na nauczycielach drugiego etapu edukacyjnego. Wymaga to od nich szerokich zainteresowań i znajomości zarówno języka fachowego stosowanego np. w środowisku stolarzy, ja i kucharzy. Nawiązując do projektu MEN, nauczyciel nie wie, gdzie jego uczniowie podejmą prace zawodową. Być może u naszych zachodnich sąsiadów, a być może w kraju gdzie językiem komunikatywnym jest język angielski. W związku z tym proponuję pomocne wskazówki dla nauczycieli, którzy będą uczyć języków obcych w gimnazjum specjalnym zgodnie z wytycznymi nowych projektów.

Pierwszym elementem, od którego należy rozpocząć pracę w roku szkolnym 2009/2010 jest rozpoznanie, ilu uczniów i jakiego uczyło się języka. Większość uczniów po niepowodzeniach podczas pierwszego i drugiego etapu edukacyjnego w szkole powszechnej rozpoczyna dalszą edukację w gimnazjum specjalnym. Dla nowo przybyłych uczniów do szkoły z wiodącym językiem niemieckim, którzy poprzednio uczyli się języka angielskiego, ważne jest pokonanie bariery psychologicznej i zaakceptowanie nowej sytuacji. By to nastąpiło, należy jak najszybciej pokazać im bardzo duże podobieństwa między tymi językami. Przedstawię to w formie tabeli.

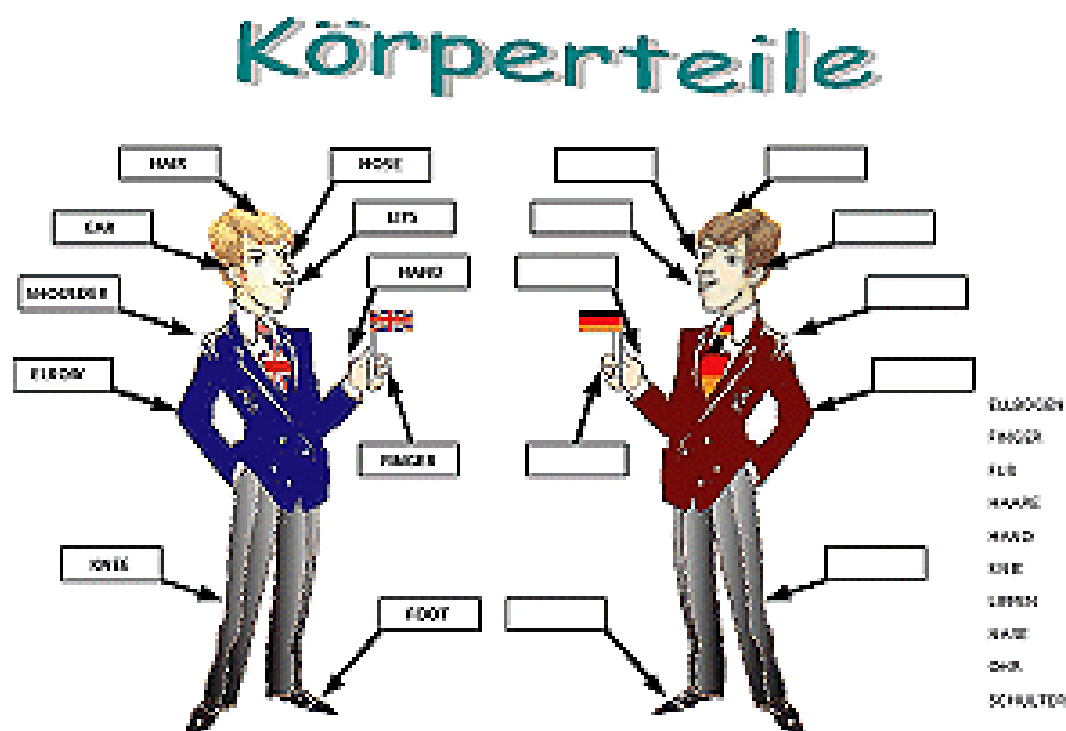
To pomaga!	Na to trzeba uważać
Słownictwo	
Słownictwo międzynarodowe (np. Taxi, Telefon, Bus, Restaurant, hotel...)	falsche Freunde (bekommen≠become); jest około 100 false friends, tj. wyrazów o podobnym brzmieniu bądź zapisie, ale odmiennym znaczeniu
Słowa z germańskiej grupy językowej (np. word- Wort)	
Anglicyzmy w języku niemieckim	
Słownictwo w kulturze młodzieżowej (Englisch ist cool!, ich war happy..)	
Sport (Ball, Champions-League, Kicker)	
Nowe technologie(Computer, Email, Internet, downloaden)	
Moda (Capri-Hose, Bowling- Schue)	
Gospodarka (Business, Job)	
Żywność (Butter, Salat, Dessert...)	
Reklama (przykład „ We kehr for you!“)	
Słowa z języka fachowego (Medizin, Musik, Kunst..)	
Słownictwo codzienne (Name, Adresse, Familie)	
Gramatyka	
Morfologia	
Stonowanie: smart-smarter, klug-klüger (angielski i niemiecki z <i>-er</i>)	Stopniowanie: <i>ang.</i> more interesting- <i>niem.</i> interessanter
Pre- i sufiksy z łaciny oraz greki (np. anti-, de-, dis-, ex-, inter-, post-, pre/prä-, sub-, super-, -and, -ion, -tor, ismus, -ist)	Stopniowanie: <i>ang.</i> -est – <i>niem.</i> am...-sten (strongest-am stärksten)
Morfemy mówiące o liczbie (milli-, centi-, maxi-, itd.)	Używanie rodzajnika (he ist a teacher- er ist Lehrer)
Morfemy końcowe –er/-or wskazują na zawód (teacher-Lehrer, doktor-Doktor)	Niemiecka morfologia jest o wiele bardziej obszerna aniżeli angielska! (write/s-schreibe/st/t/en..)
Morfemy końcowe –less/-los (countless-zahllos)	
Przymyki	
Seit-since, von-from, für-for, bei-by	Liczne czasowniki posiadają obligatoryjne przymyki zarówno w języku angielskim jak i niemieckim (bitten um-ask for; hoffen auf-hope for)
Grupy czasowników	
Futur I (ich werde gehen- I will go)	Użycie Perfekt nie odpowiada angielskiemu present perfect
Präsens (Ich gehe-I go)	Podobnie jest w Präteritum (I went= ich

	ging <i>und</i> ich bin gegangen)
Formy Perfekt (er hat getan-he has done)	Futur I jest częściej używany w języku angielskim aniżeli w niemieckim (I'll tell you tomorrow- Ich sage dir morgen Bescheid)
Präteritum (er wollte-he wanted)	Występują różnice w Passiv (it is done= es wird/ist gemacht)
	Postępująca (progresywna) forma nie istnieje w języku niemieckim (he is running-er rennt)
Szyk wyrazów w zdaniu	
Zdania orzekające (Er liest das Buch-he reads the book)	Szyk w zdaniu z użyciem czasowników modalnych
Zdania rozkazujące (Komm her!- Come here!)	Konstrukcje bezokolicznikowe
Proste zdania pytające (Wo warst du?- where were you?)	Czasownik modalny+ bezokolicznik (błędnie: *sie musste gehen zur Schule)
Zdania porównawcze (Paul ist größer als Maria-Paul is bigger than Mary)	Zaprzeczenie z użyciem „nicht” (*er ist nicht heute da)
Zdania dwuczłonowe z <i>und, aber, oder, denn</i> (Er mag Susi, aber sie mag Jacob.- He likes Susi, but she likes Jacob.)	Szyk zdania względnego (*weil sie mochte die blaue Bluse)
Wymowa	
Język angielski oraz niemiecki mają podobny rytm i akcent	„z” jest wymawiana nie jako „ts” ale jako „s”
Akcent wyrazowy mówi o różnicach w znaczeniu wyrazu: <u>export-export</u> , <u>umfahren-umfahren</u>	Melodia zdania jest inna
Budowa sylab jest skomplikowana	Akcent wyrazów, których wymowa jest podobna (compromise-Kompromiss; international-international)
Ortografia	
W wielu wyrazach ortografia niemiecka i angielska ma tylko małe różnice	Fonem /e/. Uczniowie często piszą błędnie np. *wacklen zamiast wackeln
W nagłosie: ang. „c” będzie niem. „k” (cold-kalt)	Podwójne głoski (np. *kontrollieren zamiast kontrollieren)
ang. „th” będzie niem. „d” (bath-Bad; three-drei)	/sch/ (*Shuh zamiast Schuh)
ang. „k” będzie niem. „ch” (make-machen)	/th/ jest często nadużywane (np. guthes zamiast gutes)
ang. „t” będzie niem. „s” albo „z” (water-Wasser; ten -zehn)	/k/ w śródgłosie (np. Infection-Infektion)
ang. „tw” będzie niem. „zw” (two-zwei)	„v” pisane jako „f”
ang. „v” będzie niem. „b” lub „f” (seven-sieben; five-fünf)	„s” przepisywane jako „z”
Ang. „d” będzie niem. „t” (drink-trinken)	„z” przepisywane jako „ts”

Rzeczowniki łączone: Wochenende	weekend-	Rzeczowniki w języku niemieckim pisze się wielką literą
		Przymiotniki narodowościowe (a German car-ein deutsches Auto)
		Rzeczowniki łączone (computer lab-Computerlabor)

Podane przykłady są wskazówką, a zarazem ukazują, jak wielkie trudności mają nauczyciele z jasnym przekazaniem materiału dydaktycznego. Należy również podkreślić, że uczniowie gimnazjów specjalnych mają różne dysfunkcje oraz możliwości przyswajania materiału. Trzeba więc indywidualnie dobierać dla nich ćwiczenia, mając jednakże na względzie ogólny, obowiązkowy egzamin zewnętrzny z języka obcego nowożytnego.

Chciałabym polecić kilka ćwiczeń dotyczących nauczania dwujęzycznego. Pierwszym z nich jest dobranie odpowiedniej części ciała w języku niemieckim.¹





¹ Źródłem rysunków jest strona internetowa:
http://ospitiweb.indire.it/ictavagnacco/deutsch/deutsch_nach_englisch/index.htm

Po kliknięciu niebieskiego linku: "Probieren Sie die Übungen einfach mal aus!"
 ukazuje się strona z siedmioma ćwiczeniami. Zaprezentowane ćwiczenie dotyczące części ciała przedstawia nr 2:
http://ospitiweb.indire.it/ictavagnacco/deutsch/deutsch_nach_englisch/Ex_2.htm

Autorzy strony:
 Alfredo Colluci i Maria Cristina Berger

Drugi to tworzenie rzeczowników łączonych, które bardzo często występują zarówno w języku angielskim jak i niemieckim.²

		
WEEKEND		
CLASSROOM		
FOOTBALL		
SWIMMINGPOOL		
SCHOOLBOOK		
TEAPOT		
COFFEEBREAK		



Polecam inne ćwiczenia pomocne w nauce dwu języków: niemieckiego i angielskiego zamieszczone na podanej stronie internetowej, jak również wypracowanie własnego warsztatu pracy.

Pomocna strona przy tworzeniu ćwiczeń(bibliografia):

http://ospitiweb.indire.it/ictavagnacco/deutsch/deutsch_nach_englisch/index.htm
 autorstwa Alfredo Colluci i Marii Cristiny Berger.

² http://ospitiweb.indire.it/ictavagnacco/deutsch/deutsch_nach_englisch/Ex_4.htm, tłum. własne